

Kontra Ferenc

HOLNAP MEGYEK

*„Hol azelőtt az angyal állt a karddal, –
talán most senki sincs.”*

(Radnóti Miklós)

Amikor eljön a farkasok órája, a böllér megforgatja törét az aortában, hogy biztos legyen a dolgában, még benne tartja egy darabig, közben kiszakad az utolsó horkanás az állat torkából, tartja a magasságot, amíg bírja, aztán zuhan, közben a szív pumpája szerint bugyog belőle lassuló ütemben a vér, ilyen kétségbeesett ordítás töltötte be a szobát. A dagadó, izzó vörös folyamból halott barna tó lesz a tálban, fénytelen tükrében megáll a kés, kiönthető és felszeletelhető, hagymán megpirítható, ezzel kezdődik a tor. Amikor a farkasok órája eljön, gyilkos gondolatok támadnak az emberben, még meg sem érkezik a hajnal, a tettes a szürkületben már megszabadult fegyverétől, csak a hasogató hangtól nem tud, amely fülében ragadt, az a végső üvöltés a zuhanás előtt kitörölhetetlenül bent ragad. Ilyenkor indult vég nélküli körjáratára az épület elől a villamos, és a vezető mintha élvezné, hogy a hirtelen vett kanyarokban az álmos járókelők arcába csapja a latyakot. Ültem az ágyon, és arra gondoltam, hogy talán fent a hegyekben tényleg lehetnek farkasok, ilyenkor indulnak vadászatra, amikor leendő áldozataik szeméből nem kopott ki egészen az álomosság, mégis előmerészkedtek rejtekükből. Tudtam, hogy jön egy újabb roham, nem akartam elaludni, mert felriadni rosszabb, ha bevackolta magát az ember valamelyik visszatérő álmába, akkor szeretne a végére járni, aztán elfelejteni, mert ha hirtelen ébred, az álom megmarad, mint valami tudat alatti kísértet, folyton emlékeztet valakire, és a lelkiismeretre hivatkozik, elszalasztott alkalmakra, amelyeken változtatni visszamenőlegesen úgysem lehet, csak a bűntudat kering a szürkületben. Az utca fényei megvilágítják az ágyát. Talán át kellene fordulnom a másik oldalra, vagy kimenni a sötét folyosóra, esetleg tapintatból, ha nagyon aggályoskodom, de voltaképpen nem tudom rá a választ, hogy milyen elv szerint kellene ezt vagy azt tennem. Most az egyszer végignézttem, még ha tudtam is, olyasmibe pillantok bele, ami szakemberre tartozna, nem pedig rám. Láttam, hogyan ragadja meg tömpe ujjáival és fizikai munkához szokott, vastag csuklójával csíkos pizzamáját a mellén, mint aki azt a szörnyeteget próbálja kitépni magából, amely benne él, és ezt a rettenetes gúnyt űzi vele; szaporán lélegzik a küzdelemtől, közben perdül az ágyon a saját tengelye körül, de öklében még mindig azokat a makacsul párhuzamos csíkokat szorítja, ahogyan a rab a börtönőracsokat, mert szabadulni úgysem tud, legfeljebb kapaszkodni zuhanás előtt, mert ami ezután következik, az leginkább arra hasonlít, mint amikor valaki a szakadék felé tart, semmi nincs, ami visszatarthatná, hangját artikulálatlanul kiengedi, és tartja, majd elvékonyítja a magasságát, ahogyan az operaénekesek az ária végén, miután kihúzták oldalukból a véres színpadi kardot, aztán csend lesz. Hirtelen görcsbe rándul, mint akit hasba rúgtak, mintha ettől lenne a fájdalom, amely végigfut arcizmain, és amitől megcsikordulnak a fogai, aztán újabb ordítással kísért roham jön. A hangja magamagát nyeli el végül. Nézem, hogy álmodik-e közben. De ez nem valószínű, mert a héj alatt a szemgolyó mozdulatlan marad, feke-

te hold a felhőtakaró mögött, amitől nem tudni semmit sem a csillagok állásáról, sem a hajnal érkezéséről. Közben számolatlanul görögtek szét a percek, mint a kékeszürke mák, akkor lett vége, amikor újra ketyegni hallottam az órák, talán tíz perc telt el, vagy annál is kevesebb, maradt gubójába zártan titokzatos az idő, ahogyan maga az eset is: lassan elernyedtek az izmai, csak a körmök éltek még testtől független életüket, és barázdálták hosszan az ágyneműt, ahogyan a villamos távolodik a frissen szitált hóban. A jelenet, akár egy visszatérő álom, rituálisan ismétlődött naponta a szürkületben, mielőtt egy halvány pillantás eshetett volna ránk a hajnal lassan nyíló szeméből.

Azon gondolkodtam, hogy ez miért nem tűnt fel a családjának, hiszen hajnalonta az ilyen ordítások felverhették az egész házat, nem lehetett összetéveszteni mással, sem a lovakkal, sem a kutyákkal; ráadásul mindig ugyanakkor, ez még nekem is feltűnt egy hét után. Nyilván eszükbe sem jutott orvoshoz fordulni, mert az eset nem olyan, mint amikor a foga fáj. Ez nem tartozott másra. Aligha alhatott bárkivel, vagy ha mégis, akkor a lány meg sem várta a reggelt, hanem ruháját és lábbelijét nyalábjába fogva ijedten osont el a kerti kiskapun, mert ilyen vőlegényt aligha kívánhatott magának. Vagy a szüleinek nem jutott még eddig eszébe hasonló jelenet? Vajon miért nem? Nem gondoltak a fiuk jövőjére? Vagy szerintük lehet így, démonokkal harcolva élni, anélkül, hogy ez a küzdelem egyáltalán valaha tudatosodna benne?

Hárman voltunk a kórteremben, a kapitányt az alkoholoról próbálták leszoktatni, egészen pontosan a Badel konyakról, kevés sikerrel, mert ebben a kórban könnyű cinkosokra lelni: akár a takarítónő vagy a konyhás sorkatona hajlandó némi zsebpénzért kisebb szívességekre, mint amilyen mondjuk az ital becsempészése. A kapitánynak volt annyi esze, hogy ne igyon rá a felírt terápiára, adott pillanatban még a keze sem remegett, ilyenkor ügyessége a bűvészekével vetekedett, már ami a gyógyszerek eltüntetését illeti; be is mutatta a trükköt a kórteremben két mentolos cukorkával, bevallva persze, hogy alapos gyakorlás előzte meg a mutatványt, hamar rájött, hogy a pirulaozító orvosok hetente cserélődnek, újra kellene szőnie körülöttük ravasz pók módjára a hálót, mert minden ember másmilyen, csak abban hasonlítanak, hogy valamilyen mértékben valamennyi megvesztegethető, de hogy hetente, ez már túl sok energiát, no meg pénzt emésztene fel. Elmesélt néha válogatás nélkül minden zagyvaságot, amikor rájött a közlési kényszer, vagy csak megbízott bennünk, vagyis abban, hogy tiszteljük a hierarchiát, amelynek törvényei szerint a bajtársak különben sem árulnák el egymást, „brothers in arms”, ezen az osztályon hivatalosan mit sem számított ugyan, hogy valaki hivatásos tisztként vagy egyszerű gyalogosként ápol-e, valójában azonban ugyanaz a kiiktathatatlan alá- és fölérendeltségi piramisszerkezet csúcsosodott ki lassan, ami a kényszerű összefüggés során betáblázódni szokott, akár egy börtönben, akár egy kollégiumban, és végül nem marad ki senki, minden szerep gazdára talál. Mint a farkasok között, a legerősebbtől a leggyengébbig, ahogyan a természetes kiválasztódás determinálja. A két tablettát, amit naponta háromszor kellett bevennie a gyógyszeradagoló asszisztens szeme láttára, a középső két ujja közé szorította, és ahelyett, hogy lenyelte volna, keceses könnyedséggel köpenyének zsebébe ejtette. A másik kezébe fogta kötelezően a vizespoharat, jóízűt ivott a semmi után, és a sor alázatosan csorgott tovább az asztal előtt. Csak azoknak a mozdulatait követték árgus szemmel, akik visszasesők voltak, vagyis már rajtakapták őket, hogy valamit nem vettek be. Ilyenkor jött a fenyegetőzés az infúzióval meg a kényszerzubbonyos, gumifalú magánzárkával.

Valójában lórúgásnyi altatót kellett volna bevennie az orvos utasítása szerint, de a becsempészett konyaktól így is horkolt, akár egy állat; idült alkoholistáknak viszony-

lag kevés is elég, hogy kiüssék magukat. Idegállapota feltűnően ingadozni kezdett egy idő után a bezártságtól, néha jószívűnek mutatkozott: a süteményt nekünk adta, amit a felesége látogatási napokon hozott. Az alkoholisták utálják az édességet, a sorkatonák viszont falják, még azok is, akik korábban megvetették, mert az édesség a stressz és szorongás természetes oldószere, talán ezért adagolták uzsonnára rendszeresen a mogyorós kekszket vagy a csokoládés kuglófot, és még azok is megették, akik már le szoktak róla, és infantilisnak tartották.

Éjszakánként meglepő élességgel tudtam magam elé idézni képeket és jeleneteket. Lejátszottam magamnak egész számokat elejétől a végéig, a Simple Minds különösen illett ide, ezen a belső magnón minden hang a maga helyén szólt, onnan hallottam sztereóban, ahogyan otthon a hangszórókból, és a tél hóval hangtompított csendje tökéletes akusztikát adott a felidézéshez. Hangszendvicsbe zárva vártam a hatórai vizitet: a középső ágyon feküdtem, egyik oldalról a dodekafon horkolás; másik oldalról pedig, az ablak felől az ittabéi gyerek hajnali rohamai nem hagytak aludni. Egész nap kókadtan kóvályogtam a gyógyszerektől és a kialvatlanságtól. Az ittabéi gyerek feletébb szöfukar és zárkózott volt. Mártírként viselkedett, mint akit ártatlanul csuktak a fegyencek közé.

– Mégis, miért uáltak be? – kérdeztem tőle, de ehhez szemtől szembe kellett kerülnünk, és szinte fizikailag is a hatalmas ablaktáblának kellett szorítanom, mert különben kisiklik, akár az angolna. Esetleg fizikai fölényét is latba vetheti, de mégis más volt a helyzet, mert látszott rajta, hogy a kérdés kellemetlenül érinti, nyilván ezért került bárkivel bármiféle kommunikációt, mivel számított rá, hogy egyszer ez úgyis felvetődik. Most azonban nem tudott kitérni. Lesütötte a szemét, egy pillanatra sikerült megingatnom elhatározásában, hogy márpedig erről itt senkinek sem beszél, meggondolta a dolgot, talán mert anyanyelvén mégis könnyebben megosztotta a gondját, mint államnyelven.

– Mert hülyék. Azt hazudták, hogy álmomban folyton kiabálok, nem hagyom őket aludni.

– És nem szoktál kiabálni éjszaka?

– Hát más is álmodhat rosszat, nem?

– Ez visszatérő álom?

– Mondtam már, hogy nem vagyok hülye, mint itt a többiek – és legszívesebben ott hagyott volna, mert most már engem is ellenségeinek táborába sorolt, de én szorosabban markoltam a vaságy szélét, mint aki nem véletlenül áll ott egy beszélgetés kellős közepén, és nem adja fel olyan könnyen. Gondoltam, máshonnan közelítem meg a dolgot: megkérdeztem tőle, hogy elárulták-e a diagnózisát. Úgy tettem, mintha nem láttam volna a kórlapján a rejtélyesnek tűnő rövidítést, az Epi.-t, ami az osztályon szakmai körökben diszkréten csak annyit jelentett, mint egy kézlegyintés, mert az ilyesmi nehezen érhető tetten, hiába viszik akár naponta a pácienseket EEG-re, attól még semmi sem lesz biztos, túl sok véletlennek kell összecsengenie, egyébként is annyi furcsa fajtája van, csak az a bombabiztos, aminek az orvos a szemtanúja, minden egyéb pedig egyaránt jelenthet igent és non verificatát is, az utóbbival választékosan a szimulánsokat jellemezték. Egy-két hét alatt olyan szaktudásra lehetett szert tenni, hogy bárki vizsgaképesnek gondolhatta magát ebből a tárgyból.

– Nem láttad véletlenül a *Farkasok órája* című Bergman-filmet?

– Nem. Hogy jön ez ide!?

Próbáltam volna belekezdeni a rejtély kibogozásába, de amatőrnek bizonyultam. Az

ittabéi gyerek szabadulni akart innen, ahogyan mindenki, nem érdekelté semmiféle diagnózis. Abban különböztünk egymástól, hogy valamennyien másként kívántunk szabadulni, ki úgy, hogy mihamarabb, mint a kapitány, ki úgy, hogy végleg az egyenruhától, mint én, vagy éppen ellenkezőleg, mint az ittabéi gyerek, aki szégyellte, hogy a zárt osztályra került, ezért nem írta meg a szüleinek sem. A vasútállomáson bedobott egy levelezőlapot, amely a Bascsarsiját ábrázolta, hogy gyakorlatra vitték az egész századot, nem tudja, meddig tart, majd jelentkezik. Az anyja még képes lenne elhíresztelni a faluban, hova került, és ezzel örökre szégyenben maradna a barátai előtt, mesélte ingerülten.

– Örülj neki, hogy leszerelnek – próbáltam vigasztalni, hiszen meg voltam róla győződve, hogy tényleg beteg, ezt ha akarná, sem tudná szimulálni.

– Még csak az hiányzana! Nálunk mindenki volt katona. Nem is számít férfinak a faluban, aki nem szolgálta ki a katonaságot. Vagyok én is olyan erős, de még mennyire, ezt észre is vették a többiek itt a seregben, irigyek rám, mert felviszem a hegyre a sorozatvetőt, nem kell nekem segítség. Utál a tizedesem, azért találta ki ezt az egészet ellenem, hogy megszabadulhasson tőlem. Féltékeny azokra, akik erősebbek nála, mert egy elkényeztetett nyápic. Folyton arra ébredtem, hogy rángat ki az ágyból. Ezt elmondtam itt a pszichiáternek is. Nem vagyok bolond, mit szólnának otthon. Megígérte, hogy segít. Áthelyeztet hegyi járőrnek a határra, ahol csak néhányan váltjuk egymást a szolgálatban, nem piszkál senki. Ott külön faházak vannak.

– És nem is akarod megtudni, mi történik veled, amikor rosszat álmodsz? – kérdeztem tőle, de túl messzire mentem, mert bizalmatlanul félrelökött azzal, hogy „már te is kezded”, de volt ebben némi kétely is, hogy azért nem egészen biztos a dologban, mert éppenséggel megkérdezhetné volna tőlem, hogy én hallottam-e, de nem kérdezte, mert inkább elfojtani szeretné, hátha mégis beigazolódik a diagnózis, jobb elkerülni ezt a témát, mintha nem történe vele semmi, akár százak ellenében is, még akkor is, ha örökre egyedül marad a bajával, csak bolond ne legyen, még ha itt talán segítenének is rajta, ebben azonban nem mutatott semmiféle együttműködést, csak bolond ne legyen, valószínűleg ezt ismételtette magában, amikor a folyosó végén félrevonulva hangtalanul mozgó ajakkal motyogott kifelé a szeszélyesen cikázó hópelyheknek.

A péntek délutánok voltak a legkilátástalanabbak, ilyenkor kisereglett az egész osztály az ajtó elé, hogy beleolvadjon a folyosó márványának szürkéjébe, hallja közben a csattanást, amikor az utolsó orvos is elmegy, és rásötétedik a kriptaajtó hétfőig az arcokra, olyan elcsigázottak lesznek, hogy közben a tétlen várakozástól egymáshoz válnak hasonlónak.

Még egy héten át vártam a vaságyak között a farkasok óráját, amikor kiordít az állat az emberi test ketrecéből, türelmetlenül és cinkosan a külvilágra kacsintva, ahol újabb áldozatokra vagy támogatókra lelhet. Közben néztem a várost körülvevő fekete óriásokat, ezek majd hideg esőt szórnak vigyorogva a völgybe, ahogyan csak a bolondok hajigálják a savanyú uborkát vacsora után az ebédlőben. A *Walter Szarajevót védi* című filmben farkasok bújtak meg a környező hegyek barlangjaiban. A legenda szerint Tito, alias Walter és a partizánok megvédték a völgy rézsapkás mecsetekkel tűzdelt városát. Aztán már nem védte meg senki. Az ittabéi gyereket sem. Soha egy orvos, egy ápoló be nem tette a lábát a kórtermünkbe, mert ebben a baljós órában ők az igazak álmát aludták. Nem is érdekelt senkit az esete, pedig önmagától kellett volna megvédeni, mert még akkor sem hitte volna el, hogy mi történik vele, ha esetleg valaki kamerával filmre veszi, hiszen abban a meggyőződésben élt, hogy ő „minden szempont-

ból normális”, akivel ilyesmi eleve nem történhet, erre vonatkozóan egyszer hosszú felsorolást tett, amiből persze az is kiderült, hogy számára mi a normalitásban a dolgok fontossági sorrendje, amolyan falusi macsókarakter rajzolódott ki ebből, vagyis amilyen lenni szeretett volna: a motorkerékpár márkája volt az első, aztán a sebesség jött, mert aki nem tudja ennyivel bevenni a kanyart a diszkó előtt, az gyáva féreg, és persze nem fecseg, hanem „cool”, és nem iszik akármit, egy igazi férfi bármikor beáll a kapuba védeni.

Egy héttel később elmenőben öntudatos katonává vedlett át, aki céltudatos, és megvédi a várost hegyivadászként. Arcán megjelent az életerő pirosposzsgás színe. Aznap ő volt a legboldogabb az egész osztályon, amikor megkapta sorkatonai egyenruháját és az elbocsátólapot, amin az állt szerinte, hogy „teljesen normális”. Egy ápoló kísértette ki. Nevetgéltek a folyosó végén, mint akik régóta ismerik egymást.

– Na ugye, megmondtam.

– Nagy tévedés volt az egész.

Mint valami profi mesterlövészek, akik körül a világ forog, és megveregetik egymás vállát minden leterített áldozat után, állapítottam meg némi irigységgel. Talán bennem van a hiba, hogy másmilyennek látom a világot magam körül, amolyan sértődött egérlyuk-perspektívából, szorosan a fal mellett araszolva. Ahogy közelebb értem, egyre többet hallottam a beszélgetésükből.

– Mégiscsak jobban ismerem saját magam.

– Aztán vigyázz, nehogy a hegyen felfaljanak a farkasok!

Mindent megértettem: a szakorvos a könnyebbik utat választotta. Nem akarta meggyógyítani, mert az talán tovább tartott volna, mint maga a katonai szolgálat. Hagyta, hogy teljesüljön a páciens kívánsága, és megnyugodva térjen vissza a számára legmegfelelőbb kerékvágásba a magáról alkotott képpel együtt, nem akart neki ártani azzal, hogy ráüti egy életre a diagnózis bélyegét, mert azt úgy viselte volna a hátán, mint akit kiközösített a csorda, inkább csak annyit írt az elbocsátólapra, hogy a páciens megfigyelés alatt állt, semmi többet. Nehogy nyílni hagyjon egy rést azon a falon, melyet maga emelt biztonsági okokból a saját meggyőződéséből. Okos kompromisszum, mint a kívánságműsor, ez a legjobb mindkét félnek. Ráér még megtudni, hogy mi van vele, ha benő a feje lágya. Vagy nem. Itt a szakorvosok nem töprengenek túl sokat pácienseik sorsán. Tényleg, mi lenne, ha minden egyes sorsba messzemenően beleélnék magukat? Mi is lenne igazából a „messzemenő”? Ha egymásra tornyosulnának a különböző elmeállapotok, akkor az egészen az égig érne, és egyetlen kezelőorvos sem maradna épelméjű. Hogyan lehet azt számon kérni, hogy ki mekkora terhet vállal?

Még újoncnak számítottam, ők viszont három hete ismerték egymást. Itt megfigyelés alatt tartva ez nagy időnek számított. Ekkor ismertem meg az ápolót, akit szanitécnek soroztak be, és a gyakorlati idő letöltése után ide került. Fehér köpenyben teljesített szolgálatot.

Végre egy értelmes ember, akivel őszintén szót válthatok, volt benne valami bizalomgerjesztő. Rádadásul ápoló, és nem hozzák zavarba a legelvetemültebb betegek sem. Éjszaka tudtunk csak beszélgetni, amikor hetente kétszer ügyeletes volt. Miután a főnővér is elhagyta a folyosót, a betegek megkapták gyógyszereiket, és nyugovóra tértek.

Ezekben a hetekben zajlott a városban a téli olimpia. Minden tele volt az öt karikával és a kabalaállattal: a farkaskával.

Délelőttönként betolta járgányát, egy kimustrált műtőasztalt a mindenes ember, aki ügyesen leföldelte előítéleteit az osztállyal szemben, itt bonyolította le ugyanis napon-

ta a legnagyobb üzleteket, mert csak járóbetegek voltak, táplálkozástilalmak nélkül, sőt ezen a kivételezett emeleten az idegességre való tekintettel a társalgóban dohányozni is lehetett, a cigarettával pedig alaposan megforgathatta a pénzét, ezért szinte erőltetett kedveskedéssel beszélt, mint egy alsó tagozatos tanító bácsi, aki hülye gyerekekkel foglalkozik, és még a zsargonjukat is eltanulja. Az újságtól kezdve a rágógumin át a dobozos szörpökig mindenfélét lehetett nála kapni. Ez utóbbiból szereztem be néhányat azokon a napokon, amikor az ápoló volt az ügyeletes. Ezt hígtottuk alkohollal. A vitrinben állt egy ötliteres üvegben, fel sem tűnhetett az a mennyiség, amit elfogyasztottunk. Milyen másnak képzeltem ezt a szobát a folyosón állva, azzal az elutasító felirattal, hogy ide a betegek nem léphetnek be. A vitrin persze nem hiányzott a képzeletemből, csak ott hatalmas befőttesüvegek sorakoztak a polcain, lezárva, és a spirituszban emberi agyakat tároltak, rajtuk szemmel látható elváltozásokkal, zsugorodásokkal és kidudorodásokkal, melyek az elmebaj tipikus eseteit példázzák szabad szemmel is látható jeleik alapján, és a professzorok ezeket mutogatják előadás közben, pálcájukkal az üveg falát azokon a helyeken kocogtatva a szájtátott hallgatók előtt, hogy az eseteket jól emlékeztükbe vessék, borzongva nézzék a leghírhedtebbek agyát, Mussoliniét vagy a gyermekgyilkos Jürgen Bartschét.

Műanyag fogmosó poharakból ittunk. Szerencsénkre a zárt osztályt valóban gondosan zárták, ez számított elsődleges szabálynak, még be sem jöhetett senki. Másnaponként az ügyelet után neki pihenőnap járt, én pedig annyit alhattam, amennyit akartam, senki sem kérdezte, hogy miért.

A fémszekrény fiókjaiban a dossziékat természetesen ábécérendben tárolták. Kiről több, kiről kevesebb anyag gyűlt össze. Egy évre visszamenően ott sorakoztak a diagnózisok kék egyencsikos pizsamába öltöztetett katonái, az „elementek” és az „érkeztek”. Ahogy végigfutottam a neveken, feltűnt a kisebbségek sűrű sorakozása. Ide lehetett számítani még a szlovéneket is, akik kevésbé bírták a gyűrődést ebben a népek közös, példás olvasztótégelyében. Bármennyire törekedtek is a testvériség és egység látszatára a pirosba bársonyozott eszmék szintjén, azért a kaszárnya bakancsvilága mégiscsak jobban megviselte a más anyanyelvűeket, könnyebben fűrődött beléjük a szó is, a golyó is. A saját dossziémat nem láthattam volna soha, csak így, illegálisan. Elmondhatatlan érzés volt átkerülni a túlsó partra, és olyan távlatból szemlélni ezt a helyet, benne önmagamat is, ahonnan egyébként sohasem láthatnám, egyszerűen azért, mert tilos: az én esetem nem tartozik rám. Úgy éreztem magam eleinte, mint valami kém, aki titkos információk birtokába jut, később már nem voltak sem kételyeim, sem illúzióim, sem szívdobogásom az izgalomtól, mert inkább elégtételnek vettem, hogy láthatom, mi történik velem valójában. Nemhiába hurcoltak végig az épületen a szakorvosokhoz, különféle szűrőkre és tintacsíkos grafikonokat rajzoló masinákhoz. Mindennek a papíron nyoma maradt. Ekkor támadt az ötletem, hogy a fejröntgen profilmetszetét nagyítatom pozitívban valamelyik leendő kötetem borítójára, de ezt olyan morbidnak találtam később, hogy szóba sem kerülhetett, mert úgy véltem, hogy olyan volna, mint amikor valaki a bőrét is leveti. Aki már a leleteit is publikálja, azzal tényleg komoly baj lehet. Egy halom különféle laboreredmény lefűzése után jött a tömör konklúzió, ami még nem tűnt diagnózisnak, inkább a kezelőorvos sommás pillanatnyi megállapításának. Egyetlen mondatba zárva az állt ott grafitceruzával, hogy pszichikai és fizikai képességeim határáan állok. Ami rajtam múlik, nem is mozdulok ebből az állapotból egy tapodtat sem, nehogy leradírozzák, ez a meghatározás nagyon megfelel nekem.

Ennek hatására aztán még töményebb oldatot kevertem áfonyaszörpből és alkohollal. Tovább tanulmányoztuk a dossziémat. Mire a végére értünk, igencsak meglepődünk: ott állt egy cédulán, hogy másnap reggel vizelet- és vérvizsgálatra visznek. Kinéztem az ablakon, elállt a havazás, és a szűröklet hatalmas ablaktábláiban kirajzolódtak a jellegzetes tevehátak. Amikor eljön a farkasok órája, az ember nem a mutatókra tekint a számlapon, mert azok hamisan mérik az időt, hanem fel az égre, mert az az óra a napfelkeltéhez igazodik, és ilyenkor elillan a félelem érzete, ridegen és elszántan lüktet az ér.

Azért voltak olyan feszültek a vizit utáni órák, mert sohasem lehetett tudni, hogy jön-e az inkvizítorok vonulása után két marcona kísérő, és elvisz-e egy vasajtós szobába, vagy napokig békén hagynak. Akire a kórteremben rámutatnak, egyszerűen komorrá válik, és elszürkül, akár a kövendég, akibe csak hálni jár a szabadulás reménye. Különösen az első néhány vizsgálat keltett szorongást, amikor a kórház alatt húzódozó katakombákon át vezettek a szemészetre. Csakhogy nem tudtam, hova kanyarognak a patkányszagú folyosók. Nem szóltak egy szót sem a fehér köpenyesek, és attól félttem, amitől mindenki ezen az osztályon, hogy elektrosokra visznek, egy fémlapra kötöznek, és ráharapok egy összecsavart törülközőre. Az ilyen betegek aztán hetekig beszámíthatatlanok maradtak, és nem is nagyon hiszem, hogy valaha kiheverték, amit tettek velük. Ezeket a katonákat úgy képezték ki, hogy soha nem mondhatják meg, hova kísérik a beteget, soha nem adhatnak a kezébe semmit, soha nem vehet útközben magához semmit, semmilyen szakorvos sem közölhet vele semmit, mondván, hogy az ápolók reakciói kiszámíthatatlanok. A szakorvosok mindig vetettek egy gyanakvó pillantást, mintha az „ilyenek” tényleg veszélyesek volnának, vagy csak kíváncsiságból, hátha egyszeri rápillantással is körvonalazódhat valami, amitől érdekesek a páciensek, aztán a dossziéba firkantották megjegyzéseiket, a betegkísérők pedig olyan öntudatosan hordozták a titkokat rejtő iratokat, mintha háborús bűnökről szóló bizonyítékok volnának. A nyitott osztályokon persze tudták, hogy most a folyosón egy „ideges embert” kísérnek valahová. Ilyenkor nem mulasztották el, hogy hangos megjegyzéseket tegyenek az ajtajuk előtt elvonuló karavánra, még akkor sem, ha émelyítő bűzben feküdtek, és kifelé állt az oldalukból a katéter, amin testük beltermékei csordogáltak gennyes váladéktól mézesen a kék zománcos tálakba, mert ilyenkor a saját fájdalomukra egyszerűen még büszkéek is lettek.

Most mi legyen, tanakodtunk, mi lesz, ha a vizeletemben vagy a véreemben annyi alkoholt mutatnak ki, mintha megittam volna legalább másfél liter bort? Legalábbis furcsállnák, és kérdőre vonnának, ez megkérdőjelezné mindent, és úgy hajítanának ki, mint macskát a hóra.

– Akkor lenyomom az ujjam a torkomon...

– Ugyan, az alkohol nagyobb része már úgys felszívódott. Ilyenkor csak a vízkúrának lehet némi hatása, az gyorsítja az anyagcserét a vérben hosszabb távon.

– Titeket még erre is kiképeztek?

– Ezt még a hülye is tudja.

– Még van legalább hatórányi időm, amíg a tút a karomba szúrják.

– Akkor kezd el vedelni a vizet! Gyerünk a csaphoz!

Nem aludtam persze egy percet sem. Az ápoló elment hat óra előtt tíz perccel. A félig nyitott ajtón át hallottam, ahogy jelent az érkező ügyeletes orvosnak, hogy az éjszaka nem történt semmi említésre méltó. Hallottam, hogy kattant a zár, és a kulcscsomó köpenyzebben eltompuló alamuszi csörgése, mint valami repedt vészharang,

összerándította bennem a zsigereket. Legalább egy vödörnyi vizet megihattam, mert egyfolytában ingáznom kellett tőle. Délelőtt tíz volt már, mire értem jöttem. Már ismerem a járást, alig bírtam kivárni, hogy az üveget megkapjam. Becsületesen megtöltöttem, és amikor visszahoztam, a laboráns bosszankodva rám pillantott, és a felét a lefolyóba lötytintette, mondván, hogy ennyi bőven elég lesz. Másnap nem történt semmi. Pedig tudtam, hogy a betegkísérők már felhozták a laboreredményeket, azt is láttam az üvegajtón keresztül, hogy a szakorvos szétválogatja és tanulmányozza őket, ahogyan naponta szokta. Az ápolóra csak két nap múlva került sor, addig kellett várnom, hogy végre megtudjam, a réműletre a világon semmi okom sem volt, mert csak a cukorszintet vizsgálták ezúttal, mást nem. Az ügyeletesszobából a tévé sem hiányozhatott, kényelmesen elhelyezkedtem a karosszékekben, és végignézttem az aznapi műkorcsolyát, hogyan nyer ugyanabban a városban szintiszta hatosokkal aranyérmet püspöklila ruhában Jane Torwill és Christopher Dean a *Boleróval*.

– Aranyéletük van itt az ápolóknak – mondtam.

– Csak dohányoznunk nem szabad.

– Arra ott van a társalgó.

– Csakhogy mi nem ülhetünk le az ápolottakkal együtt dohányozni. Nem is szeretek arra menni, mert csak eszembe juttatja, hogy még hány óra hosszát kell itt lennem. Ilyenkor még a kulcsot is megtapogatom a zsebemben, és ettől jobban érzem magam.

Evőeszközként természetesen csak kanalat adtak. Még azt sem találta mulatságosnak senki, amikor a sült szalonnához és a zöld hagymához is csak azt hozták. Ebéd előtt váratlan baleset történt az egyik fiúval. Sorban álltunk, mint rendesen, az ételosztó konténer előtt. Kidőlt, mint egy fa, teljes súlyával zuhant, ráadásul hasra. Spricelt belőle a vér, amikor hordágyra rakták, és kirohantak vele. Amikor este visszahozták ugyanazon a hordágyon, kiderült, hogy eltört valami az orrában, és szinte leszakadt az egyik szemöldöke, de visszavarrták, csak a másik szeme látszott ki, a gézpólyán több helyen átütött a vér. Az ágya végén a táblán az állt, hogy Szabó István. Micsoda véletlen, hogy éppen így hívják, gondoltam magamban, vajon hová való lehet. Olyan mélyen és mozdulatlanul aludt, mintha nem is élne. Másnap újra meglátogattam, mellette infúzió csöpögött lefelé egy rozsdás ágon fennakadva, a karja szederjes lett a tűszúrásoktól. Csukva volt a szeme. Arra gondoltam, hogy megszólítom, hátha jólesne, ha valaki megkérdezné, hogy vagy, Pityu?, aztán meggondoltam, talán mégsem lenne jó néven, de azért magyarul akartam mondani, mert arról tudhatja, hogy hozzá beszélnek. Valami vigasztalóra gondoltam:

– Már nem vérzett át a kötés.

Mert néha egy jó szó is megteszi, amennyi elég egy egész napra, belülről táplálja a reményt, mert valamiben biztosan hisz. De semmi válasz, erre nem is nagyon lehet mit mondani, pedig akit így hívnak, annak mégiscsak értenie kell. Legalább a szavakat, vagy el sem jut a tudatáig a jelentésük. Azt sem tudom, hogy néz ki, mert nem láttam, mielőtt elzuhant volna a folyosón. De mit számít az, hogy milyen volt az arca, egyharmar úgysem hasonlíthat önmagára. Miért is fontos az, hogy valaki hogy néz ki? Talán mert jellemének egyik fele az arcába vésődött, és talán mert kínos egy körülfáslizott bábuval beszélgetni, de még inkább együtt hallgatni. Indultam volna, amikor váratlanul megszólalt:

– Milyen hangosan ketyeg az órád.

Végre valami. Tettem egy újabb tétova lépést felé:

– A percek szétgurulnak a márványlapokon, ez idézet volt. Ócska krumpli külön-

ben, a piacon vettem a barátaim tanácsára, mivel a katonaságnál úgyis ellopják, vagy esetleg összetörném. Kár lenne egy drága óráért, különben sem tudok vigyázni rá.

Lassan, tagoltan beszélt, a nyelvét kipányválták a gyógyszerek:

– Itt mindent elszednek az embertől, és semmi képzelőerejük sincs. Az órákat miért nem kobozzák el? Csak összetörném, bármelyik szilánkjával hamarabb felvághatnád az ereidet, mint egy késsel. A tompa ebédlőkéssel, amitől annyira óvnak bennünket, mire mennél? Legfeljebb egymásnak vagy az orvosoknak és kiszolgálóiknak: a betegkísérőknek, ebből is látszik, hogy nem ránk, hanem önmagukra vigyáznak.

– De vannak kiváltságaink is: itt mondhatsz bármit következmények nélkül, szólás-szabadság van...

Ez már sok volt neki, hallottam, ahogyan aprót reccsen alatta a matrac, mint amikor a mondat törik ketté, egyenletesen lélegzik, és a síelők fokozódó tempójával eltűnik lassan álmának sötét fenyvesében.

Amikor néhány nap múlva bementem a szomszéd szobába, ahol feküdt, már biztató jeleket láttam körülötte. Eltűnt az infúzió rozsdás állványa. Szekrényén a legújabb sci-fi képregény hevert. Levették róla a kötést, hogy levegőzzön, csak az orrán és a szemén hagytak sebtapaszt, hófoltokat egy feledhető télből, melynek talaján kivehető jellemvonások, felismerhető makacsság mutatkozott.

– Mi történt veled? – kérdeztem a dolgok közepébe vágva.

– Egyszerű baleset. Amikor megérkezik az ebéd, az egyik betegkísérőnek az a dolga, hogy minden szobába beszéljen: „vályúhoz”, sőt aki vonakodik, azt evésre kényszerítse, mert aki éhségstrájkgyanús, arra különösen begorombulnak, állítólag többen azzal próbálkoznak, hogy így zsarolják ki a kívánt diagnózist. Mert oka van annak, ha valaki ide kerül. Amikor idehoztak, beadtak egy százas Nozinant, amitől garantáltan két napig alszik az ember egyfolytában, és nem szabad erőszakkal felkelteni. A betegkísérő persze ezt nem tudta, odaállított a sorba, nekidöntött az ebédlő falának, és ott hagyott, a következő pillanatban már aludtam újra, és zuhantam pofával előre.

– Én már csak azt láttam, hogy akkora vértócsát hagytál magad után, mintha disznót öltek volna. Hova való vagy?

– Bezdáni.

– Mégis, milyen diagnózissal hoztak be?

– A vallásom tiltja, hogy fegyvert fogjak.

– És kényszerítettek rá?

– Ezekre a kérdésekre már válaszoltam tegnapelőtt, és nem szeretnék újra. Nem szabad a dolgokat felidézni, mert előjöhethet velük együtt a többi is, amit jobb még nyugton hagyni.

– És mit mondott a pszichiáter?

– Ketten voltak, felváltva kérdezgettek, ahogy elnéztem őket, az én esetem biztosan „precedensértékű”. A végén egymásra néztek, az idősebbik azt mondta, hogy 84-es, mire a másik elhúzta a száját, hogy bizony megvan ez 87-es is, mint akik nagyban játszanak, és emelik a tétet, én meg csak pislogtam, mert a játék az én bőrömrre ment. Innen gondolom, hogy a diagnózisoknak vagy az esetek súlyosságának itt kódszámuk van.

– Ne aggódj, akik vallási alapon...

De nem folytattam tovább, mert láttam, hogy úgysem figyel rám, érzi, hogy nem tud tisztán gondolkodni, inkább megadja magát, opálóssá tompul a tekintete, az infúzióját megint telenyomták „szinesztéziával”, biztosan szarrá megy tőle az agya; el sem hagytam a szobát, már tátott szájjal aludt.

A társalgóba mentem, ahol vágni lehetett a füstöt, talán nem is akadt olyan folyója Boszniának, amelyről ne neveztek volna el cigarettát. A kapitány trónolt a terem közepén, egyedüli hivatásosként ebben a társaságban bármi különiséget megengedett magának, és erre folyton rá is tett egy lapáttal, élvezte, ha szerepelhet, és szájátva bámulják. Táskás szeme vizenyősen ragyogott, mint Omar Sharifnek a *Zsivago doktorban*, az embernek folyton az volt az érzése, hogy bármikor kicsordulhat. A győztes hadvezér díszlépéseit lehetett kivenni a járásából, aki a csatából tér haza büszke seregével, és az utca népe meghunyászkodik ekkora dicsőség láttán, úgy emelte maga elé a kezét, akárha egy gyémánt csiszolatát nézegetné a laposan betűző délutáni fényben, holott nem történt más, csak fogott egy legyet, azt lógatta egyik szárnyánál megcsipentve, hogy mindenki láthassa, hogyan verdes, próbálna szabadulni, rezegteti fémszöld potrohát, tehát még él, ami kivételes eseménynek számít télidőben, különösen itt, ahol egyetlen ablakot sem lehet kinyitni, szinte a csodák könyvébe való, külön bekezdésnek. Nagy hatásszünetekkel adta elő legújabb mutatványát, amihez mindenkinek oda kellett térdelnie a dohányzóasztal köré, és aki nem illesztette orrát az asztal pereméhez, azaz nem tanúsított kellő érdeklődést, annak a kapitány a fejére koppintott, mintha csak azt mondaná a kutyájának: „Lábhoz!” Ekkor jött a műtét a tudományoskodó kísérszöveggel, vagyis a légy átváltoztatása bogárrá.

– Csak arra kell ügyelni, hogy ne nyomjuk közben össze! Előbb az egyik szárnyát kell kitépni, aztán a másikat, így ni, és most bogárként folytathatja...

A szárnyak pernyeként ellebegtek az asztal fölött. Megrökönyödve vette tudomásul az új helyzetet a légy, egy darabig mozdulatlan maradt. Mire a kapitány összeráncolta a homlokát:

– Indulj már, ha mondom!

Felemelt tenyerével hirtelen támadt haragjában lecsapni készült az asztalra, de ekkor váratlanul elindult a furcsa rovar, előbb tétován, aztán futva, meg-megállt, önmagát nézegette közben az asztal lakktükrében, hogy mi történhetett vele.

– Tudjátok, mi ez? – kérdezte a mutatóujját körbejáratva. – Senki sem ismeri? – És nevetett, hangja fuldoklásba csapott át. – Hát nem ismeritek fel? Ez a döglégy, a döglégy, a döglégy!

Még napok múlva is megvolt, megszánhatták, mert nem lépett rá senki, megtorpant, aztán újra nekifutott a folyosó felszállópályáján, szedte a lábát, ahogy csak tudta, nem adta fel a reményt.

Szép lassan körbejárt az árnyék. Ahány ablak volt, annyiféleképpen esett a hó: hamuként szétterülve vagy átlósan, mint a szekrény farostlemezének barázdái; a folyosó végén szerettem leginkább kifelé bámulni, mert ott tetőtől talpig ért a tél, az épület legfelső szintjéről teljes egészében be lehetett látni a kör alakú, szecessziós tér szakadékat, belebizsergett az ember lába a nagy zuhanás gondolatába. Szemben a hegyet felfelé párhuzamosan szeletelték a utcák, egymás alatt helyezték el az útkereszteződésekben a jelzőlámpákat, és a három lámpa nem váltott egyszerre, de ki lehetett várni azt a pillanatot, amikor mégis. Mint a félkarú rablón, amikor egy sorban jelenik meg az öt banán. Mint a szerencsejátékban, volt, amikor már öt perc múlva, de lehet, hogy félóránnyira volt az a pillanat. Az az egyetlenegy, amikor a szerencse torkából ömlik a pénz.

Mire visszamentem, már új szobatársunk érkezett. Ramiznak hívták. Amióta az ittabéi gyerek elment, ketten maradtunk a kapitánnyal; azt gondoltuk, nem tesznek mellénk senkit egy ideig, holt szezonban ritkán történik váratlan esemény, így sok hely felszabadult, elmúlt a bevonulási hullám, amikor az első stresszes kisülések után ide-

csődítik derítésre a deviáns újoncokat, aztán jobbára visszatapsolják őket egy vagy két év múlva, ami talán még rosszabb, mert kezdhetik az egészet előlről, addig pedig csak szorongjanak otthon, ahogyan a kapitány szokta mondani, megkóvályogtatják itt őket, kicsit megrettennek a gyógyszerek szűrítő hatásától és a bezártságtól, aztán nagyobb lelkesedéssel gyakorolják a balra átot a kaszárnyaudvarban. Említettem ugyan neki halkan, hogy megint behoztak egy magyart, de hallani sem akart róla, hogy „nemzeti alapon csoportosuljunk”, mivel ellenkezne a jugoszláv honvédelem ideológiájával, de az is lehet, hogy csak idegesítette, ha nem érti, miről folyik a szó.

– Nem a ti trónörökösötöket puffantották itt le a folyóparton? – kérdezte egyszer.

Türelmetlensége gyakran egészen a durvaságig fajult a „más fajtákkal” szemben. Új szobatársunkat a sebészetről tolták át. Kiszedtek belőle egy golyót, aztán összevarrták a vállát. Félmeztelenül feküdt két feltornyozott párnán, a mellén kereszt kötéssel. Hirtelen fogyott le a bevonulás óta, az oldalán, a bordáin lógott a bőr.

– A műtőből egyenesen az elmésekhez, ezt nevezem – bosszankodott fel-alá járva a kórteremben a kapitány, leginkább azért, mert késett a délutáni váltás, vagyis a takarítónő a szokásos fél liter konyakkal. – Miféle katonákat küldenek manapság őrségbe? Tudsz te egyáltalán célozni?!

Szegény albán fiú alig élt, csak annyit tudott kinyögni a fájdalomtól elgyötörten, hogy ő szíven akarta löni magát.

– Micsoda csacsiság – nevetett a kapitány. – Ilyen puskával? Legközelebb a szádba dugd a csövét, így ni! – Odament hozzá, és megmutatta a mutatójával, hogyan. – Akkor majd biztosra mész! Különben kár a golyóért.

Majd kibuggyant, ami a gyomrában volt, még egy ideig tátva maradt a szája, a puska cső helye, ahova a kapitány mutatójúja szerint céloznia kellett volna.

Az ápolónak elmeséltem Szabó István esetét. Legközelebb megnéztük a dossziéját. Lehet persze, hogy a vallási meggyőződése befolyásolta, mindenesetre a kísérőlevelében erről nem tett említést a laktanyaorvos, csak az állt benne, hogy puskatussal kiverte az őrségparancsnok szemét. Nem kényszerzubbonyal csillapították le, hanem valóban a legerősebb altatóval, ami csak létezik. Azok a rejtélyes számok pedig a szki-zofrénia eseteire vonatkoztak. Ha épelméjű volna, akkor a börtönbe küldték volna. De közveszélyesnek nyilvánították, és nyomban kitöltötték a leszerelési papírját. A balesete rosszkor jött, addig nem bocsátják el, amíg be nem gyógyulnak a sebei. Aztán két kísérővel megy haza, ez a szabály. Vagy egyedül vissza a kaszárnyába. Megnéztük az én dossziémat is, még mindig semmi.

– Nem is rossz egy ilyen altató – mutatta sorban őket a szekrényben –, van belőle húszas, ötvenes is, már a legkisebb is jó arra, hogy ha az embernek nagyon fáj a foga, akkor ne érezze, és el tudjon aludni. Az a jó bennük, hogy szinte órára beprogramozható, mennyit alszik tőlük az ember.

– És velem mi lesz? Ki kellene találnom valamilyen diagnózist magamnak.

– Nagyon tévedsz, ha azt hiszed, hogy megjárhatod a hülyét, ezek hétpróbás szakemberek. Láttam én már egyet s más, még két hónapom van, aztán már az életben nem akarok semmi hasonlót látni, elég volt.

– De most rólam van szó. Nem tudom, hogyan csináljam.

– Legfeljebb arra játszhat rá, amilyen vagy, teszél egy lapáttal a depresszióra vagy ilyesmi.

– Az túlságosan divatos manapság.

– Én itt nem divatot láttam ilyen diagnózissal, hanem félholtakat. Olyanokat, hogy

kifolyt a szájukból a leves. Vagy említsem az apámat, aki minden levelében arról ír, hogy már úgysem fogjuk látni egymást, mert meg fog halni? Nekem írja, aki katona vagyok. Feléred ésszel?

– Hogyne érném. Az én apám meg azt írja, hogy ne csodálkozzak rajta, hogy nem tudnak velem mit kezdeni. Fel sem tűnt neki, hogy ez elől menekültem, amióta az eszem tudom, ami már eleve olyan kóros tünetekkel járt, hogy felismerhető lett volna.

– Előbb is gondolhattál volna erre...

– Mikor előbb? Fogalmam sem volt róla, hogy mit kell csinálni. A legjobb barátaim sem mondták meg, hogyan intézték el, hogy ne kelljen bevonulniuk; kutya bajuk sem volt, de valahogy a pénz, a hatalom és az összeköttetések mégis meghozták az eredményt. Fejük se fáj a behívó miatt, a papa elintézte.

– Más is kibírta. A társaid most sátoroznak a hegyen, a farkasok között. Kettőjüket tegnap hozták be fagyási tünetekkel. Egyiküknek azonnal amputálták két lábujját, a másikat még megfigyelés alatt tartják, hátha nem kell vágni. Neked nem elég, hogy itt merenghetsz bent a meleg kórteremben?

– Mintha csak apámat hallanám.

– Mert te a fejedbe vetted, hogy azért sem.

– És akkor? Most már nincs mit vesztenem. Dupla vagy semmi. Nem babra megy a játék, tudom, olyan lesz, mint az orosz rulett, vagy sikerül, vagy nem. Egészen megkönnyebbültem, hogy végre kimondhattam. Végre, ennyi hazudozás után.

– Mit akarsz csinálni?

Azon gondolkodtam egy pillanatig, mondjam-e vagy sem, azt, hogy a lavinák is visszafordíthatatlanok. Mert eleget ittunk ahhoz, hogy őszinte és elszánt legyek. Az erdőben alszanak a farkasok. Most kell megtennem, mert lehet, hogy később nem lesz hozzá bátorságom. Ezért a válaszom mélyről jött, tompán hangzott:

– Elvinni egy egész doboz Nozinan szászt.

– Miért?

– Hogy lássák, komolyak a szándékaim. Mióta itt vagyok, elvonult néhány tanulságos eset az én szemem előtt is a mellélövéstől a marék aszpirinig. Ami ilyen átlátszó, az nem kaphat zöld fényt, könnyű leleplezni, az orvosok nem veszik komolyan, pedig még ez is nyomot hagy rajtuk.

– Mi lesz, ha nem sikerül?

– Nem megyek vissza a kaszárnyába. Sokszor végiggondoltam. Persze, kockáztatok, de tudom, hogy mit csinálok, tudom, hogy mikor kell bevennem, és mennyit... csak add ide a dobozt!

Kinyitotta a szekrényt, és végigmért. A szekrény üvegében láttam magam a sötét háttér előtt, nemigen lehetett elvonatkoztatni a pillanattól és a helyzettől, ez a jelenet ténylegesen egy ápolts és egy érvek nélkül maradt orvos jelenetére emlékeztetett.

– Ha a barátom vagy, ideadod – közben tudtam, hogy most a legnehezebb, mert ez a mondat már olyan átlátszóan színpadias, hogy talán komolyan sem veszi, és éppen előtte kellett játszanom, ami persze kínos, mintha pénzt kérnék kölcsön elsejéig, és neki pedig úgy kellett tennie, mintha elhinné, hogy megadom, holott nem ezek a szavak illettek ide, ez csak hangjáték volt, mert a képernyőn már régen havazott. Még mindig nem mozdult, csak nézett rám nyugtalan kék szemével, mint aki nem tudna ártani senkinek.

– És ha nem én lennék itt, akkor most mit csinálnál?

– Alkalom szüli a tolvajt.

– Aztán megnézheted magad!

– Nem akarsz segíteni?

Kivette a szekrényből a dobozt, és szó nélkül odanyújtotta. Most már biztonságban éreztem magam. Elállt a havazás, és tisztán látszottak odakint a háztetők körvonalai, ahogy sorakoznak, és másznak fel a tevehátú hegyre. Az utcalámpák fénykígyójának farka elvékonyodva kanyarodott át a túloldalra, ahol a szakasztársaim táboroztak. Jahorina, a kétpúpú fekete hegy a kivilágított felvonókkal és az olimpiai karikákkal hatalmas távoli vidámparkra hasonlított, ahol a farkaskák hancúrozva csusszannak végig a lesiklopályákon.

Másnap elmúlt a vizit, és még mindig semmi arról, hogy megyek vagy maradok. Pedig ahogy a napokat számoltam, végképp el kellett dőlnie. Mert ezen az osztályon ennek is szigorú rendje volt, akár a börtönben. Ramiz napok óta csak kifelé bámult, mondtam volna neki, hogy a mennyország mindannyiunké, de értelmetlennek tűnt, mert csak a túltáplált hópelyhek invázióját figyelte, mintha elvadult rovarok akarnák kiszabadítani fogva tartott társukat, csak az ablaktábla tartja vissza őket a behatolástól, összehúzta a szemét, és hagyta, hogy elkápráztassa a sűrűsödő kavargás örvénye, közben folyton mosolygott, mint akinek boldogságtablettákat adagoltak. Visszafeküdtem az ágyba, és megpróbáltam tovább aludni. A kapitány sakkozni ment a társalgóba. Talán fél óra telt el az álmos reggeli csendben, amikor valaki megragadott a vállamnál fogva, hogy a csontom is beleroppant. Keresztülillant rajtam a tekintete, talán gyánús elváltozásokra számított, de nem talált semmit, és ettől némiképp lehiggadt.

– Hol a Nozinan?

Túlságosan komoly volt és borotvátalan, ami egy ápoló esetében megengedhetetlen, ráadásul nem is a fehér köpenye volt rajta, hanem közönséges katonai kimenőruha. Türelmetlenül elém tartotta a kezét.

– Itt van a párnám alatt.

A tenyerébe tettem, ami nyomban ökölbe csukódott; ha gyümölcs lett volna, már kicsordult volna ujjai közt a leve.

– Felelőtlen vagy. Képtelen voltam elaludni. Kijöttem az ablak elé a hóra, hogy lássam, történt-e valami. Mert ha a főfolyosón éjszaka kigyulladnak a lámpák, akkor baj van. Én nem akartam bűnrészes lenni. Hadbíróság elé állítanának, ha megtudnák, hogy én adtam neked az altatót.

– Ezért kár volt aggódnod. A dobozt széttéptem és a szemétkébe dobtam, a tablettákat papír zsebkendőbe csomagoltam.

– Végiggondoltam, hányszor jutna eszembe, hogyha közvetve is, de olyasmiben vettem részt, ami nem fér össze a lelkiismeretemmel.

– Nem aludtam én sem. Még az égen volt a hold másik fele. Néztem azt az árnyéket lent a fenyő alatt. Láttam, hogyan tapossa a csikkeket egymás után a hóba. Azokat a parányi elhamvadó fényeket néztem, hogy milyen kevés kellene, csak egy mozdulat. Aztán számoltam is őket, legalább fél dobozzal lehetett, és amikor eljött a farkasok órája, már nem sajnáltam magam annyira.

Csak a szemem dörzsöltem meg, mint aki rosszat álmodott, és a látása tompa még, csak forgatja a fejét körbe. De már nem volt a szobában senki. Függyönt borított a pára az ablaktáblára, ettől minden elveszítette porcelánfehér színét, mintha szürke márványból lettek volna az ágyak, mintha szobrász faragta volna a redőket a takarókra, mintha a matracok közepén a bemélyedések emberek hiányát formázták volna, mint ha csak most szállt volna fel testük lenyomatának lepedővel bélelt gödréből a lélek.